

Národní přírodní rezervace Boubínský prales

vývoj problému

rok 2015

Začíná platit Plán péče pro Národní přírodní rezervaci Boubínský prales (dále jen NPR) platný do r. 2024.

Dle něho jsou zásahy proti kůrovci (včetně pokácení stromu) možné na většině území NPR. V žádné části Plánu péče není nikde uvedena tzv. **šetrná asanace**, na kterou se odkazuje nové Rozhodnutí ze dne 15.6.2020.

rok 2017

Vichřicí Herwart v říjnu padlo na území NPR Boubínský prales: 11 000 m³ a cca 5000 m³ bylo zpracováno.

Z celkového objemu dříví padlého v NPR cca 6 000 m³ dřeva padlo v oploceném jádru pralesa (47 ha) a bylo ponecháno bez zpracování. Zároveň Rozhodnutí státní správy z roku 2015 neumožňovalo instalaci obranných opatření proti kůrovci kolem oplocené části pralesa v dostatečném rozsahu, který by odpovídal objemu padlého dříví.

V NPR (mimo oplocenou část) bylo zpracováno a asanováno cca 5000 m³ dřeva.

rok 2018

LZ Boubín včas zpracoval polomové smrkové dříví z roku 2017 v uvedeném rozsahu.

V bezzásahových plochách byl objem smrkového dříví, ve kterém se kůrovec následně namnožil, v tomto objemu:

Cca 6 000 m³ vývrátů a polomů + cca 2400 m³ stojících smrků v oplocené části, které kůrovec následně napadl. To bylo zdrojem šíření kůrovce do 622 ha NPR (bez jádra – 47ha) a jeho okolí. Celkem NPR 669 ha.

rok 2019

Po změně ředitele LZ Boubín (2. 5. 2019) bylo požádáno na Správu NP a CHKO Šumava (dále jen Správa) o výjimku z použití intenzivních technologií, která by umožnila účinné zásahy proti kůrovci v NPR a tím ochránila zejména prales (47 ha) a další pralesní zbytky.

Správa nevzala v úvahu obsah žádosti (i když toto bylo předem se Správou konzultováno) a rozhodla naopak o zvětšení bezzásahovosti o dalších 55 ha a o výrazném zhoršení

podmínek pro asanaci kůrovcových stromů, které se týká asanačních způsobů a časového omezení z celého roku na pět měsíců a v denní době od 10 do 17 hod.

Roku 2019 provedl LZ Boubín velký rozsah asanace šetrnou technologií - v NPR bylo oloupano nastojato 800 m³ smrků, i když tuto povinnost LZ Boubín neměl.

V září 2019 bylo v NPR 10 ohnisek kůrovce. Někteří vědci uváděli úmyslně mylně v médiích, že je v NPR více než 100 ohnisek kůrovce, aby poukázali na tzv. zbytečnou snahu lesníků. Jinými slovy, chtěli veřejnost oklamat a sdělit, že lesníci vedou s kůrovcem již předem prohraný boj a neví o tom.

LZ Boubín se odvolal proti rozhodnutí Správy a žádal o:

Výjimku z použití intenzivní technologie na asanaci kůrovcového dříví, když vzniknou holiny větší než 1 ha.

LZ Boubín navrhoval Správě řešení vysoce vstřícné k požadavkům na ochranu přírody:

- Ponecháme ležet veškeré pokácené dříví k zetlení.
- Žádné dříví se nebude přibližovat ani odvážet, a tak do NPR nevjede žádný mechanizační prostředek (mimo cesty). Tím nebude nijak poškozen les a nedojde k žádnému negativnímu vlivu na vodní režim apod.
- Kácení a odkorňování stromů bude prováděno pouze manuálně - motorovou pilou -, ne kácecím strojem.

Proti odvolání LZ vystupovali:

- Hnutí Duha: přípustné jsou jen zásahy na okraji NPR v šíři max. 300 m. Vyhrožovali blokádou kácení.
- Skupina deseti vědců vyzvala ministra životního prostředí, aby odvolání LZ odmítl.
- Média a Hnutí Duha používají nepřesné vyjádření (Boubínský prales místo NPR Boubínský prales) a matou lidi tím, že lesníci z LZ chtějí kácet stromy v oplocené části pralesa a že chtějí velkoplošně kácet.

duben 2020

MŽP zrušilo rozhodnutí Správy a vrátilo ho prvoinstančnímu orgánu k novému rozhodnutí. Ten jednoduše žádost 14. 5. 2020 následně zamítl a LČR s.p. se proti rozhodnutí odvolaly. Dopusud není řízení ukončeno.

LZ se nadále řídil podmínkami, které byly obsaženy v Rozhodnutí z roku 2015 a v Plánu péče pro NPR v letech 2015-2024.

červen 2020

Správa vydala z vlastního podnětu nové rozhodnutí o NPR, kterým:

- Nereaguje na vstřícné návrhy LZ Boubín.
- Bezzásahové lesy 84 ha se zvětšují o 55 ha, celkem na 139 ha.
- V ostatním území NPR na rozloze 530 ha se povoluje asanace kůrovcových stromů prakticky jen loupáním kůry nastojato v omezenou dobu od 15. června do listopadu denně od 10-ti do 17-ti hodin.
- Ruší a zpříšňuje podmínky stanovené plánem péče.
- Správa vydala nové rozhodnutí v rozporu s plánem péče z r. 2015, kde je v celé NPR (mimo oplocený prales 47 ha) umožněná asanace kůrovci napadených stromů téměř bez omezení.

Důsledkem nového rozhodnutí Správy je a bude:

1. Rozhodnutí brzdí a znemožňuje účinné zásahy proti kůrovci.
2. Stávající holiny v NPR se zvětší o další suché lesy, které jako neasanované způsobí další kůrovcová ohniska a holiny v okolí NPR a v celém boubínském lesním komplexu.
3. Nově rozšířené bezzásahové území o rozloze 55 ha má zásobu smrku cca 10 000 m³ dřeva. Po jejich přeměně v kůrovcové souše spolu se soušemi na ostatním území rezervace lze očekávat, že v NPR a v jeho okolí bude napadeno několik tisíc hektarů vzrostlých lesů.
4. Asanace loupáním nastojato je účinná jen ve stádiu larev. Účinnou asanaci kůrovce v dalších stádiích vývoje kůrovce lze docílit jen u pokácených stromů.
5. Uzavření turistické stezky v úseku jezírko - Knížecí cesta kolem oplocení pralesa na vrchol Boubína;
nebo kácení stromů v oplocené části pralesa z důvodu ohrožení životů veřejnosti.

Uschnutí oplocené části pralesa po levé straně Kapelského potoka

Došlo k tomu v důsledku nečinnosti a špatného rozhodnutí Správy NP a CHKO Šumava.

Správa jako orgán ochrany přírody má dělat taková opatření, aby byl zachován předmět ochrany přírody: v tomto případě zachovat nejcennější část NPR - prales 47 ha - ve stavu, jaký jim byl předán předchozími generacemi lesníků. Takovým stavem byla vrcholná fáze vývoje lesa s přirozenou směsí dřevin s převahou smrku. Takový unikát měl být chráněn. Na takovou podobu pralesa s okolním kulturním lesem je široká společenská objednávka a ne na podobu velkoplošné divočiny, jako je v NP Šumava.

Výsledkem nečinnosti a špatných rozhodnutí Správy je přeměna pralesa na bučinu. Také v září 2008 padlo v oploceném pralesu 4 200 m³ polomu a vznikla 6 ha velká polomová plocha. K tomu padl polom na dalším území NPR a vznikly kůrovcové stromy. Správa vydala rozhodnutí k umístění 50 kusů feromonových lapačů do oplocené části a povolení k asanaci polomů v ostatním území NPR. Toto rozhodnutí Správy bylo vydáno až 20. 7. 2009, a tedy pozdě.

Zásahy měly minimální účinnost, dále se množil kůrovec a přibývalo smrkových souší. V dalších letech v oploceném pralesu ubývalo zastoupení smrku ve prospěch buku. Nebylo to výsledkem samovolných procesů, ale výsledkem úředního rozhodnutí.

NPR Boubínský prales o rozloze 673 ha byla r. 1958 znovu vyhlášena a rozšířena z jednoho hlavního důvodu: Z porostů obklopujících pralesní rezervaci (47 ha) vytvořit ochranný plášť (zásahový) pro zachování absolutní bezzásahovosti v pralesu 47 ha.

Dnes uschlá část kolem Kapelského potoka vznikla umělou výsadbou a nebyla smíšeným lesem, jako ostatní pralesní porost. Proto po polomu r. 2017 zde mělo být činěno nějaké opatření k zamezení gradace kůrovce (např. loupání kůry polomů, rozmístění lapačů kolem plotu pralesa).

Správa naivně věřila, že si příroda pomůže sama a že les neuschne a že nebudou ohroženy životy lidí po nejfrekventovanější turistické stezce (ročně projde cca 90 000 lidí). Právě zde došlo r. 2004 ke smrti turistky pádem vrcholu suchého stromu.

Výsledkem rozhodnutí Správy bude odumření všech smrků v oploceném pralesu. Na tomto místě je vhodné připomenout historická fakta, že ke kácení v oploceném pralesu nikdy nedošlo a lesníci o to nikdy nežádali.

Petr Martan
Komunita pro duchovní rozvoj, o. p. s.